

Bruine Kiekendief 2015

Dit jaar werd weer onderzoek gedaan naar het voorkomen, broedgedrag en broedresultaat van de Bruine Kiekendief (*Circus aeruginosus*) in het "Verdronken Land van Saeftinghe". Ook nu werd gekozen om de nesten niet te bezoeken en enkel vanop afstand te observeren. Door het extreem schuwe gedrag van de kiekendieven moest de observatie steeds vanaf grote afstand gebeuren, 600 á 700 meter bleek de minimum afstand waarbij de kiekendieven nog 'normaal' nestgedrag vertoonden. Er werden in totaal 143 uren gespendeerd aan observaties.

Waar het aantal territoria sinds einde jaren '90 in stijgende lijn was tot 2012, is de populatie ingestort in 2013-2014. Broedvogelonderzoek 1997 – 21 territoria (Buisse & Van Kerkhoven, 1999), Broedvogelonderzoek 2004 – 27 territoria (W. Castelijns & Wieland, 2005), Broedvogelonderzoek 2012 – 32 territoria (W. Castelijns, Wieland, Buisse, Speksnijder & Calle, 2014).

In 2013 werd geen onderzoek gedaan naar de Bruine Kiekendief, in 2014 werden nog slechts 12 territoria geteld (Van Kerkhoven, 2014) het is niet duidelijk of de populatie in 2013 of 2014 is ingestort.

Bij deze instorting wordt meestal direct verwezen naar vossenpredatie als gevolg van de toename van de Vossen in het gebied. Het lage broedsucces van de laatste jaren kan wijzen op predatie van de nesten. Het onderzoek naar het broedsucces van Grauwe ganzen door Bas de Maat (2014) laat wel zien dat vossen in de rietvelden van Saeftinghe zeer succesvol zijn in het prederen van nesten. Van de Grauwe gans kwam maar 5% van de nesten uit en bij meer dan 60% van de nesten werd vossenpredatie aangetoond. De nesten van de Bruine kiekendief zijn vanwege hun sterke geur (prooiroesten) eenvoudig door Vossen te vinden, bovendien is uit diverse literatuur bekend dat Vossen deze kunnen prederen. Doordat mislukte nesten echter niet zijn onderzocht is er geen directe bewijslast voor predatie door de Vos.

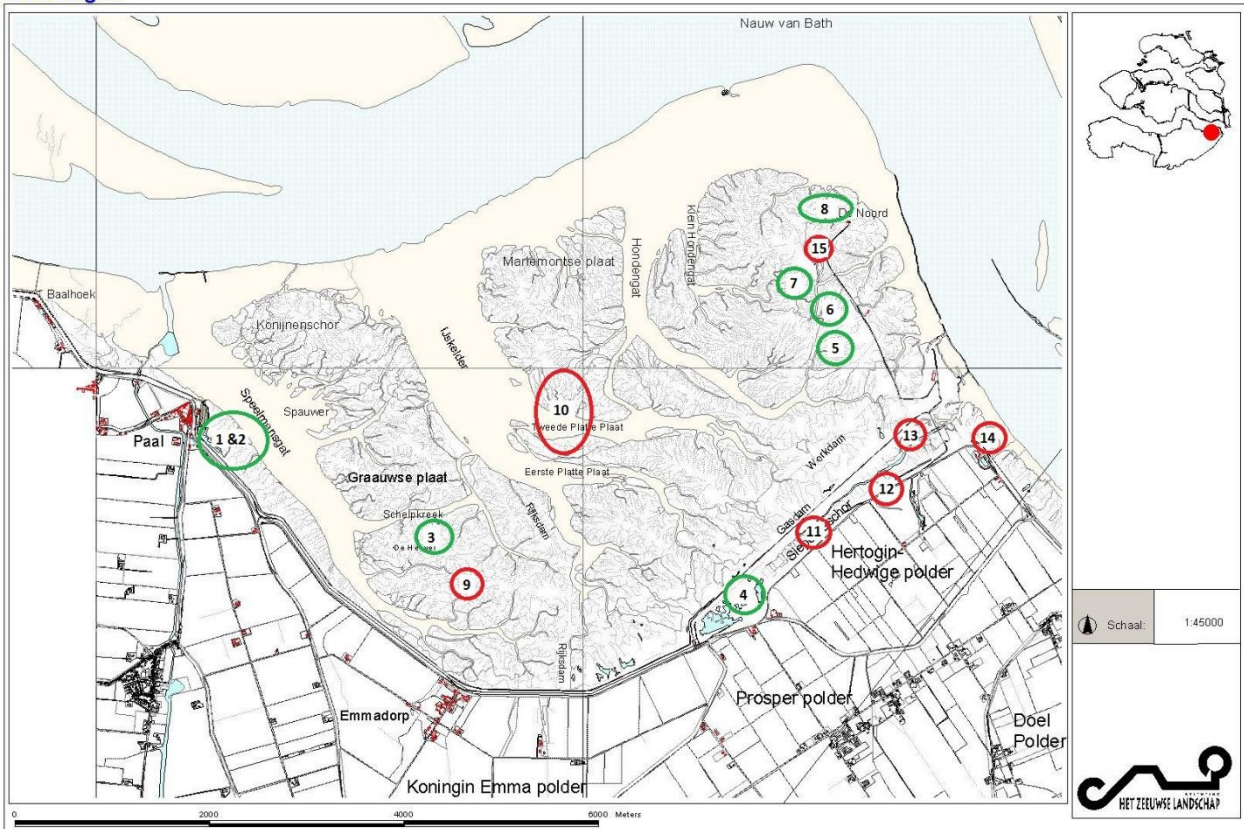
In 2015 is er ten opzichte van 2014 een lichte toename naar 14 zekere territoria. Alle deze territoria werden, net als bij vorige inventarisaties, bevestigd door nestbouw. Het is echter niet uit te sluiten dat door het schuwe gedrag of ver van de dijk gelegen (zie 10 op kaartje) er een enkel territorium is ontsnapt aan mijn aandacht.

Ondanks het grote aantal territoria in 2012 (32) werden maar 3 (resp. 1 en 2) uitgevlogen jongen waargenomen en ook geringd en gewingtagd, in 2014 waren dat minstens 7 jongen (resp. 3, 2, 1 en 1). In 2015 zijn er minstens 28 jongen (resp. 5, 5, 4, 3, 3, 3, 3 en 2) uitgevlogen. In 2012 werden de nesten bezocht en zijn dit de effectieve aantallen, in 2014 en 2015 zijn dit minimum aantallen omdat in die jaren werd besloten om geen nesten meer te bezoeken en de uitgevlogen jongen zijn dus enkel vanop afstand waargenomen.

Al de nesten bevonden zich in rietvelden, waar vroeger nog wel eens werd gebroed in Zeebies is dit nu niet meer het geval.

Wat ook opvalt is dat broedparen nu trouw blijven aan de gekozen nestplaats, vroeger gebeurde het vrij regelmatig dat een gekozen nestplaats na enkele dagen weer werd verlaten en ergens anders aan een nieuw nest werd begonnen. Nu wordt een eenmaal gekozen nestplaats niet meer vrijwillig verlaten. Dit gedrag werd waarschijnlijk ook mede veroorzaakt door de aanwezigheid van grotere aantallen broedparen wat zorgde voor een extra stressfactor.

Saeftinghe

Groen = Uitgevlogen jongen **Rood** = Mislukt of onbekend.

Nest 1: 3 jongen uitgevlogen.

Nest 2: 5 jongen uitgevlogen.

Beide nesten zaten op nog geen 100 meter van elkaar. Vooral in het begin van het broedseizoen zorgde dit voor heel wat interactie en stress bij beide koppels. Het af en toe verschijnen van nog een 3^e vrouw droeg zeker niet bij aan de rust. Ondanks de nabijheid van het haventje van Paal, waar toch regelmatig enige (menselijke) beweging is, waren deze beide koppels extreem schuw. Opvallend was dat dit schuwe gedrag heel snel werd overgenomen door de pas uitgevlogen jongen. Zodra er enige onbekende beweging was langs de dijk gingen de ouders ergens op de grond zitten, meestal enkele honderden meters van het nest verwijderd en bleven daar zitten tot de 'bedreiging' weer verdwenen was, ook de pas uitgevlogen jongen vertoonden al na enkele dagen dit gedrag.

Nest 3: 3 jongen uitgevlogen.

Dit nest lag dicht bij een drukbelopen deel van het excursiegebied. Ook hier was hetzelfde gedrag te zien dat zodra een excursie in de buurt kwam het vrouwtje meestal op een grote afstand op een paaltje ging zitten en pas terug naar het nest ging als de excursie(s) ver genoeg uit de buurt waren. De nestplaats werd onmiddellijk na het uitvliegen van de jongen verlaten.

Nest 4: 3 jongen uitgevlogen.

Dit paar is pas vrij laat aangekomen en begon rond 10 mei met de nestbouw, de eerste koppels beginnen al in de eerste helft van april met nestbouw. Op 16 mei was er een vrij hoog springtij en werd door beide partners veel nestmateriaal aangevoerd, het is hun dan toch gelukt om het nest heel te houden. Dit nest zat op slechts 100 meter van een vossenburcht en het eerste uitgevlogen jong vond het heel leuk om duikaanvallen uit te voeren op de jonge vossen. Opvallend was dat er zeker 5 dagen zaten tussen het

uitvliegen van het eerste jong en de twee volgende, misschien zat het springtij van 16 mei hier voor iets tussen.

Nest 5: 2 jongen uitgevlogen.

Nest 6: 3 jongen uitgevlogen.

Nest 7: 5 jongen uitgevlogen.

Nest 8: 4 jongen uitgevlogen.

Deze nesten bevinden zich allemaal in de uitgestrekte rietvelden in de omgeving van “De Noord” het meest oostelijke deel van Saeftinghe. Aan deze nesten werd de meeste observatietijd besteed, door het gebrek aan referentiepunten is het heel moeilijk om de juiste nestlocatie te bepalen vooral als de nesten dan ook nog eens zo dicht op elkaar zitten, het bepalen van de juiste nestlocatie gebeurt door vanaf verschillende kijkpunten de locatie te bepalen (triangulatie). Gelukkig zijn de vrouwtjes Bruine Kiekendief vrij goed van elkaar te onderscheiden op kleur en tekening, wat een goede hulp is bij het bepalen van het aantal koppels en nestplaats.

Nest 9: Mislukt in jongerenfase.

Ouders werden waargenomen tijdens het brengen van voedsel naar de nestplaats. Reden van mislukken is onbekend.

Nest 10: Onduidelijk.

In deze omgeving werden regelmatig kiekendieven waargenomen, enerzijds door mijzelf vanaf de dijk maar ook door Marc Jeurissen (mond. med.) tijdens de BMP inventarisatie. Er is echter nooit enig nestindicatief gedrag vastgesteld en deze locatie werd dus niet als territorium meegeteld.

Nest 11: Mislukt.

Tijd van mislukken niet duidelijk, of nog tijdens nestbouw of vroege eifase.

Nest 12: Mislukt tijdens nestbouw.

Werd pas begonnen op 2 juli met nestbouw, na enkele dagen werd het nest weer verlaten.

Nest 13: Mislukt.

Idem als 11.

Nest 14: Mislukt.

Idem als 11.

Nest 15: Mislukt in jongerenfase.

Ouders werden waargenomen tijdens het brengen van voedsel naar de nestplaats. Reden van mislukken is onbekend.

Verslag: Walter Van Kerkhoven

Veldwerk: Walter Van Kerkhoven